

Maankohoaminen | 6

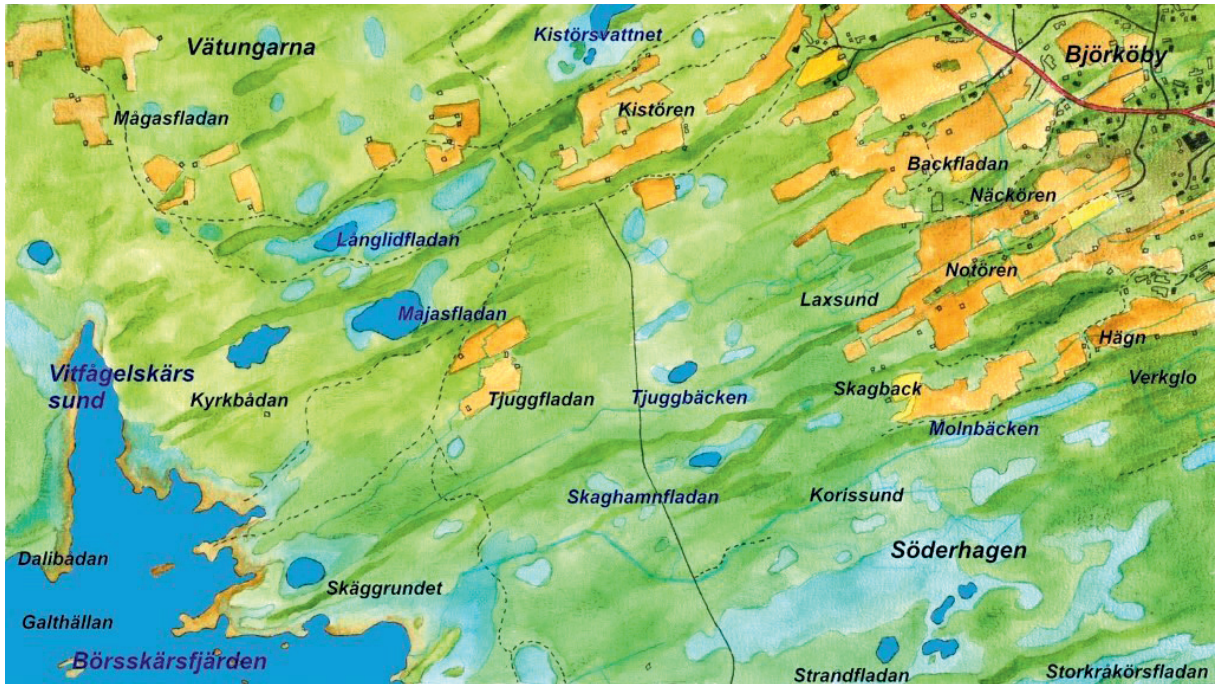
Fladat, kluuvit ja kluuvijärvet

TEHTÄVÄT/FAKTA / Taso 2

Maankohoaminen | 6

Fladat, kluuvit ja kluuvijärvet

Merenkurkun saaristossa on paljon järviä ja vesistönsia, joita kutsutaan fladoiksi (flada) tai lahdiksi (vik), vaikka ne eivät ole yhteydessä mereen. Miksiköhän? KUVITUS: Liselott Nyström Forsén

1.

Katso karttaa ja pohdi kysymyksiä.

Voit pohtia asiaa itseksesi tai keskustella siitä muiden kanssa, mutta oikeita vastauksia ei tarvitse tietää. Aikaa on noin 5 minuuttia.

Löydätkö kartasta paikannimiä, jotka päättyvät sanaan -lahti, -flada tai -kluuvi?

- Miksiköhän järvillä tai vesistönsilla on tällaisia nimiä?
- Esiintyykö kotiseudullasi vastaavia paikannimiä?

2.

Lue fladoista, kluuveista ja kluuvijärvistä kertova teksti.

Rakenna joko oman kehosi avulla tai luonnosta löytämästäsi materiaalista (tai piirrä maahan) fladojen, kluuvien ja kluuvijärvien järjestelmä.

Aikaa on noin 15 minuuttia.

3.

Näytä kluuvijärvesi muille ja kerro siitä.

Vastaa esittelyssä seuraaviin kysymyksiin:

- Millä nimillä kutsutaan Merenkurkun saariston järviä eri kehitysvaiheissaan?
- Miten ne muodostuvat?
- Miksi ne ovat tärkeitä Itämeren ekosysteemille?

Maankohoaminen | 6

Fladat, kluuvit ja kluuvijärvet

Merenkurkun saaristossa on paljon matalia järviä. Niitä kutsutaan kluuvijärviksi, ja ne muodostuvat vaihteittain.

KUVA: Seppo Lammi

Merenkurkun saaristossa meri on matala, ja rannan tuntumassa on paljon pieniä järviä. Järvet ovat pieniä moreenista muodostuneita altaita, ja niitä kutsutaan kluuvijärviksi. Ne ovat aiemmin olleet yhteydessä mereen. Miten niistä sitten on tullut järviä?

MOREENI

on sekoitus savea, hiekkaa, soraa, kiviä ja lohkareita, joita mannerjäätikkö aikoinaan kuljetti.

Alussa ne olivat vain kuoppia merenpohjassa. Yhä jatkuvan maankohoamisen myötä merenpohjaa nousee merenpinnalle. Kun pintaan kohoaa kuoppa, sitä kutsutaan fladaksi. Fladat ovat merenlahtia, ja kapea kannas erottaa ne merestä. Fladat ovat hyvin matalia, vain 1–3 metriä syviä.

Ajan myötä fladat kohoavat maan mukana niin korkealle, että niihin pääsee uutta merivettä vain myrskyn aikana. Tällöin sitä kutsutaan kluuviksi. Usein kluuvista mereen virtaa pieni puro, jota pitkin kalat ja muut vesieläimet pääsevät uimaan edestakaisin.

Kun kluuvi kohoaa niin korkealle, ettei se ole enää lainkaan yhteydessä mereen, siitä tulee kluuvijärvi. Kluuvijärvien vesi on peräisin sateesta, joten niiden vesi on makeaa, ei suolaista.

Fladat ja kluuvit ovat tärkeä osa Itämeren ekosysteemiä. Pienen kokonsa ja mataluutensa ansiosta ne lämpenevät keväällä nopeasti. Ne keräävät myös runsaasti ravinteita, ja merestä erottava kannas suojaa niitä kovalta aallokolta. Siksi ne ovat turvallinen kasvupaikka kalanpoikasille. Sekä ahvenet että hauet elävät nuorina fladoissa ja kluuveissa. Kun ne kasvavat isoiksi ja vahvoiksi, ne uivat Itämereen. Keväisin myös monet linnut tulevat fladoihin ja kluuveihin syömään kalanpoikasia ja ruokkimaan omat poikasensa niillä.

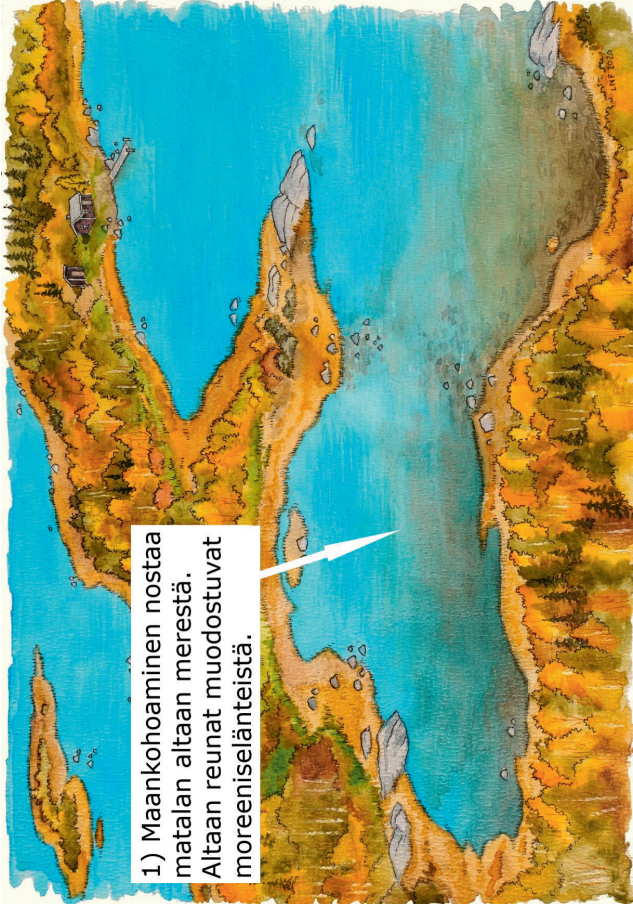
Seuraavalta sivulta näet, miten kluuvijärvi muodostuu.

MAA KOHOAA
alueilla, jotka ovat olleet mannerjäätikön peitossa. Jää painoi alas maankuorta, joka nyt hitaasti kohoaa takaisin ylöspäin.

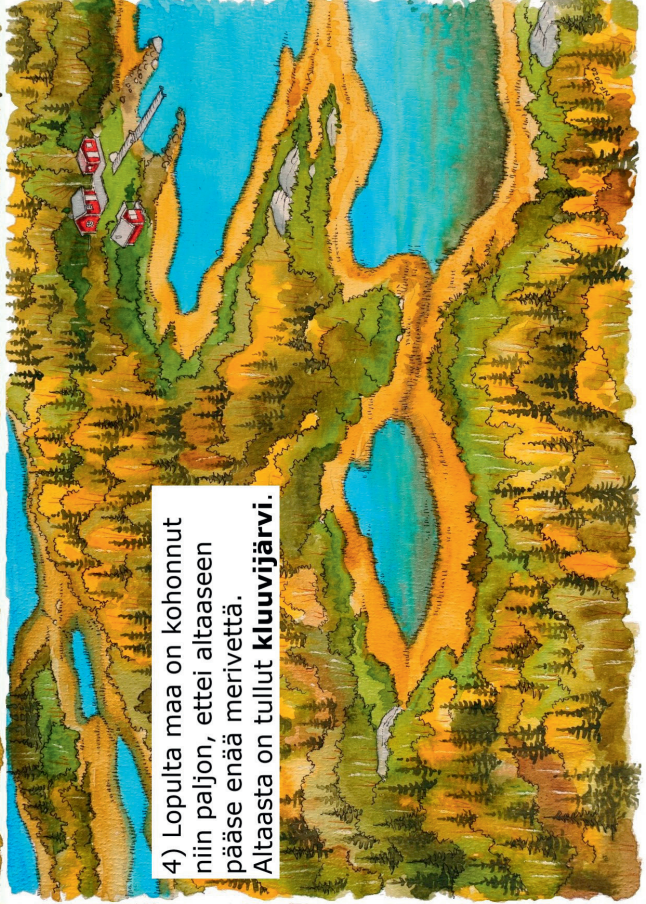
EKOSYSTEEMI
tarkoittaa erillistä aluetta ja kaikkia sillä eläviä eliöitä. Se voi olla kooltaan valtavan suuri (koko planeetta) tai aivan pieni (kluuvijärvi).

2) Veden suolapitoisuus laskee samalla kun altaasta mereen johtava aukko pienenee. Lahdesta on tullut **flada**.

1) Maankohoaminen nostaa matalan altaan merestä. Altaan reunat muodostuvat moreeniselänteistä.

4) Lopulta maa on kohonnut niin paljon, ettei altaaseen pääse enää merivettä. Altaasta on tullut **kluuvijärvi**.

3) Samalla kun allas kohoaa korkeammalle, vesi muuttuu makammaksi. Lahdesta on tullut **kluuvi**, kun sinne ei juurikaan pääse suolavettä.

KUVITUS: Liselott Nyström Forsén

Näin syntyy kluuvijärvi. Pieni lahti (flada) kohoaa maankohoamisen myötä, kunnes merivesi ei enää pääse sinne. Näin siitä tulee kluuvijärvi.